

FREDS NYTT

Kristna Fredsrörelsens
tidning # 2 ● 2017

Tema GLOBALA MÅLET #16

Fredliga och inkluderande samhällen

Vem vill ha en gruva
om jorden du odlar blir
obrukbar?

/7

Aktuellt:

Gene Sharp
i serieformat

/6

Porträttet:

Möt Anna-Maria
Sandström

/11

FREDSNYTT

Fredsnytt är Kristna Fredsrörelsens medlemstidning. Den kommer ut 2 gånger om året med en upplaga om ca 1 300 ex. Kristna Fredsrörelsen arbetar för en värld utan våld, krig och förtryck. Det gör vi genom att:

- Ge kurser i ickevåld, civilkurage och aktiv fredskultur.
- Stödja ickevåldsorganisationer i Sydsudan och Västsahara. Ha fredsobservatörer i Colombia, Guatemala och Mexiko där de bidrar till skydd för försvarare av mänskliga rättigheter.
- Arbeta med information och opinionsbildning, till exempel mot Sveriges handel med vapen.
- Uppmana och stödja kyrkor och andra trossamfund att verka för fred och rättvisa och att ta avstånd från våld.

Ansvarig utgivare

Charlotte Sjöström Becker

Grafisk form och layout

Ulrika Forsberg

Redaktör

Jonas Karlsson
jonas.karlsson@krf.se
Tfn 08-453 68 45

Omslagsbild

Foto: Sandra Eriksson

Tryck

Wikströms tryckeri AB

Kontaktuppgifter

Kristna Fredsrörelsen
Box 14038
167 14 Bromma
Telefon 08-453 68 40
info@krf.se
www.krf.se

Gåvor

pg 90 00 31-6/bg 900-0316
Den här tidningen har delvis finansierats med bidrag från Svenska missionsrådet. Svenska missionsrådet har ej medverkat vid utformningen och tar ej ställning till de synpunkter som framförs.

● ● ● FREDSKALENDERN

Jämna måndagar

UPPSALA Bor du i eller i närheten av Uppsala och vill prata med andra om fred och ickevåld? Kom då till träffarna med lokalgruppen i Uppsala, som möts 19:00–21:00 i Uppsala Missionskyrka.

25 november – 10 december

VÄRLDEN 16 Days of Activism Campaign Against Gender Violence. Global kampanj för att få ett slut på alla former av våld mot kvinnor. Mer information på 16dayscwg.rutgers.edu.

18 december

SVERIGE Sista dagen att beställa årets bästa ickevåldsliga julgåva. Ge en röst för ickevåld och köp det nya gåvobeviset Aktiv fredskultur, en skyddsängel eller varför inte en fin t-shirt eller väska med ickevåldsbudskap.

15 januari

HELA LANDET Den 15 januari är det dags för Martin Luther King-dagen. Missa inte utdelningen av årets Martin Luther King-pris, och håll gärna ett evenemang kopplat till Martin Luther King

i din församling eller lokalgrupp! Håll utkik på krf.se för mer info.

20–22 april

STOCKHOLM Kristna Fredsrörelsens rörelsehelg med årsmöte äger rum. Mer information om ärendelista, nomineringar, motioner, anmälan och andra aktiviteter kommer att publiceras på krf.se/rorelsehelg2018.

13 maj

LUND Detta datum får vi kollekt från Svenska kyrkans stift i Lund. Är du medlem i en församling inom stiftet så passa gärna på att tala om **Kristna Fredsrörelsen**.

När det går

SVERIGE Margareta och Lars Ingelstam besöker lokalgrupper eller andra Kristna Fredsrörelsesammanhang för att prata om nya boken Grannlaga – om hur civilsamhället kan skapa fredliga kontakter mellan Sverige och Ryssland – samt feminism och fred. Kontakta organisationssekreterare Mari Lindgren på 08-453 68 76 eller mari.lindgren@krf.se för mer information.

För fler aktiviteter, se krf.se/kalendarium

Vet du inte vad du ska köpa till julklapp?

– Köp en av Kristna Fredsrörelsens väskor!

Finns i två utföranden:

"Var inte rädd" respektive

"Jag vill möta livets makter vapenlös".

Väskorna är ekologiska och rättvisemärkta.

Pris
149:-

För beställning mejla info@krf.se, ring 08-453 68 76 eller gå in på krf.se/publikationer senast den 18 december.

Följ Kristna Fredsrörelsen

● ● ● Få bättre koll på vad som händer inom **Kristna Fredsrörelsen** genom att följa oss i sociala medier. Där skriver vi om nya kurser, kommenterar dagsaktuella händelser, rapporterar från fredsarbete i fält och mycket, mycket annat. Du hittar oss på Facebook, Twitter och Instagram.

Tipsa valberedningen

● ● ● Vi i valberedningen tar gärna emot nomineringar till styrelsen. Vill du vara med och utveckla **Kristna**

Fredsrörelsen arbete?

Känner du eller har tips på personer du tror skulle göra ett bra jobb? Mejla valberedningen@krf.se

Sedan förra numret av Fredsnytt finns flera nya ansikten på Kristna Fredsrörelsens kansli. Från vänster: Maria Lundin, Katja Ödmann, Kristina Hellqvist, Jonas Karlsson.

Ny personal på kansliet

● ● ● Det händer mycket på **Kristna Fredsrörelsen**. Den senaste tiden har vi anställt Maria Lundin som Programsamordnare internationellt arbete, Katja Ödmann som HR-ansvarig, Kristina Hellqvist som Programsekreterare för Fredstjänstprogrammet i Colombia, Guatemala, Mexiko, och Jonas Karlsson som vikarierande kommunikatör.

Kallelse till årsmöte och rörelsehelg

● ● ● **Kristna Fredsrörelsens** rörelsehelg med årsmöte äger rum i Stockholm den 20–22 april 2018.

Mer information om ärendelista, nomineringar, motioner, anmälan och andra aktiviteter kommer att publiceras på krf.se/rorelsehelg2018. Ärendelista och information om motioner finns även i **Kristna Fredsrörelsens** stadgar, även de tillgängliga på samma webbsida.

1125 personer var 2017 medlemmar i **Kristna Fredsrörelsen**. Tack till alla medlemmar för att ni stöder vårt viktiga arbete!

● ● ● Generalsekreteraren har ordet

Aktiv fredskultur

Varje dag ska vi äga vår fred och stärka ickevåldets sprängkraft! Så känner jag.

Sverige är mörkt och vi tändar ljus, fikar och myser inomhus under en filt, i soffan, hemma. Vi kollar på nyheterna och kryper längre in under filten och tittar djupare ner i tekoppen. Jag ställer mig frågan "Vad är det som händer ute i världen, varför är det så mycket elände och varför känner jag mig så maktlös och hopplös?" Det är en förlamande känsla, eländesoket, som bekräftas av nyheterna och tynger ner i livets övriga utmaningar.

MEN SÅ FINNS det där, hoppet; ljuset vi tänt, den vänliga främlingen som höll upp dörren och grupper som visar motstånd och de små bevisen om att en annan värld är möjlig. Att en annan värld redan finns här men som inte rapporteras om i media, kanske för att vi har tagit den för given?

Kristna Fredsrörelsen kommer de närmsta åren att fokusera på olika aspekter av FN:s hållbarhetsmål 16 som handlar om att främja fredliga och inkluderande samhällen. Vi kommer göra detta genom att berätta om vår egen verksamhet och ge konkreta exempel. I det här numret kommer vi fokusera på vad fredliga och inkluderande samhällen innebär för Krf, utifrån vårt perspektiv och vår verksamhet.

AKTIV FREDSKULTUR ÄR något som vi försöker levandegöra och för oss betyder det att vi var och en och tillsammans påminner varandra om att freden behåller och bygger vi tillsammans och att den ska finnas med på varje nivå i samhället för att bli hållbar.

Det är en utmaning att vara fredlig och att leva och bruka ickevåld på ett hållbart sätt. Men låt oss anta den utmaningen och se till att hålla ljuset brinnande.

Lotta Sjöström Becker
Generalsekreterare
för Kristna Fredsrörelsen

Agenda 2030 – 17 mål för att förändra världen

”Kristna Fredsrörelsen är en ickevåldsrörelse som arbetar för fred och rättvisa, ett samhälle utan våld och ett hållbart sätt att leva.” Det finns fastslaget i vår vision, det vill säga vår idealbild att kämpa för på lång sikt. Och om de globala målen i Agenda 2030 uppfylls kommer mycket stora steg mot vår vision att ha tagits redan om 12 år.

Den 25 september 2015 antog FN:s generalförsamling resolutionen Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agenda 2030 bygger vidare på Millenniemålen och är en handlingsplan för att värna vår planet, utrota fattigdom och säkerställa välfärd för alla människor.

Agenda 2030 består av 17 globala mål som är beroende av varandra för att vi ska uppnå en hållbar utveckling. Väpnade konflikter och våld, som avgörande hinder för utveckling lyfts fram och mål 16 handlar om att ”främja fredliga och inkluderande samhällen”. Krist-

na Fredsrörelsens internationella verksamhet bidrar till detta genom skydd av människorättsförsvarare och stöd till freds- och ickevåldsororganisationer i konfliktområden.

Till skillnad från Millenniemålen är Agenda 2030 universell, det vill säga alla länder bär ett gemensamt ansvar och agendan ska alltså implementeras även här i Sverige. Även här har Kristna Fredsrörelsen en viktig uppgift, genom att stärka kunskap, engagemang

FAKTA

Här finns mer information om Agenda 2030:

- globalamalen.se
- concord.se
- regeringen.se

och organisering, och genom att sprida information och bedriva påverkansarbete och opinionsbildning. Den svenska Agenda 2030-delegationen, som tillsatts av regeringen, har bland annat i sin nulägesbeskrivning pekat ut den svenska krigsmaterielexporten som en uppenbar målkonflikt för att uppnå agendan.

Utformningen av Agenda 2030 kan ses som ett genomslag för de frågor Kristna Fredsrörelsen alltid drivit. Globala mål 4 handlar om utbildning, och delmål 4.7 innebär att alla FN:s medlemsstater inom 12 år ska se till att skolelever bland annat får förmågan att främja mänskliga rättigheter, jämställdhet, fredskultur och ickevåld! Den nya agendan innebär en möjlighet till en internationell kraftsamling för hållbar utveckling i linje med vår vision. Men om detta ska uppnås krävs samarbete och politiskt mod. Det är hög tid att gå från ord till handling.

Kari Berg

Medföljning innebär ökat skydd enligt NCG

● ● ● Kristna fredsrörelsen har under sommaren utvärderat Fredstjänstprogrammet i Colombia. Fredstjänstprogrammets syfte är att genom fredsobservatörers närvaro och medföljning öka skyddet och handlingsutrymmet för MR-försvarare. Nordic Consulting Group (NCG) som genomfört utvärderingen har konstaterat att projektet utifrån så gott som alla aspekter har

varit mycket relevant. Intervjuade människorättsförsvarare har vittnat om att medföljandet inneburit ökat skydd, reducerad risk och utsatthet och därmed möjlighet att fortsätta arbetet. I några fall har medföljning förhindrat attentat med avsikt att mörda. Detta är glädjande resultat för KrF som nu tar vidare rekommendationerna från utvärderingen i det fortsatta arbetet.

Vi har fått en ännu tydligare ram att verka inom, säger Sara Rooth.

● MÅL 16

Icke-våldet står i centrum

För Kristna Fredsrörelsen är arbetet för fredliga och inkluderande samhällen inget nytt, men hur förhåller sig KrF till detta nya mål och att hela världen nu ska verka för fred? Maria Lundin intervjuar kollegan Sara Rooth för att belysa utifrån.

När började KrF arbeta med mål 16?

– Arbetet för fred och rättvisa har alltid varit en viktig del av vårt arbete, men i och med antagandet av de globala utvecklingsmålen så kan man säga att vi har fått en ännu tydligare ram att verka inom.

Varför är mål 16 viktigt för KrF?

– Mål 16 sätter arbetet för fred och rättvisa i fokus på ett sätt som inte tidigare har gjorts. Mål 16 utgår ifrån att fredliga och inkluderande samhällen är en förutsättning för andra rättigheter, och detta är nytt. Målet ger oss en starkare grund att stå på i vårt arbete, då alla 193 medlemsländer i FN har kommit överens om att

sätta fred och rättvisa högt upp på utvecklingsdagordningen.

Hur använder KrF mål 16 i rörelsens arbete?

– Vi stödjer ickevåldsaktörer, ickevåldsorganisationer och människorättsförfattare i det globala Syd. I Sverige gör vi inkluderande kampanjer där våra samarbetsorganisationer för fram sin problematik och utmaningar. Vi försöker också vara en mötesplats för ickevåldsaktiviteter från Sverige och det globala Syd. Där finns det mycket att lära av varandra, både metoder och mod. Mål 16 är helt enkelt ett sätt att ge ökad tyngd åt vårt arbete.

Hur hänger egentligen ickevåld ihop med mål 16?

– Det första delmålet i mål 16 handlar om att minska alla former av våld överallt. Icke-våld står med andra ord i centrum. Målet har tonvikt på fredlig konfliktlösning, vilket är kärnan i ickevåld som metod. Icke-våld som metod för att lösa politiska konflikter har också visat sig öka sannolikheten

för ett demokratiskt styre på längre sikt. Därför bidrar ickevåld även till mål 16:s delmål om att säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

Men behöver Sverige mål 16? Många anser ju att vi är så fredliga?

– Ja! Vi ska aldrig ta freden för given. De globala utvecklingsmålen, till skillnad från millenniemålen, gäller för alla länder, inte bara de så kallade utvecklingsländerna. Även i svenska samhällen behöver vi arbeta för fred. Vi har problem med rasism och främlingsfientlighet och Sverige är dessutom en av världens största vapenexportörer. Tills vi har ett samhälle utan våld och som är baserat på en verklig fred, byggd på rättvisa och mänskliga rättigheter, behöver vi verka aktivt för ickevåldsliga lösningar. Och vi vill gå längre än att bara minska våldet såsom det står i mål 16 – vi vill se en nollvision för våld i samhället.

Maria Lundin

● FAKTA

Mål 16 för fredliga och inkluderande samhällen består av 12 delmål. Förutom att säkerställa rättvisa, transparens och ansvarshavande, berör delmålen våld och övergrepp, såsom 16.1: "Avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt".

Stina Oscarson gör Gene Sharp tillgänglig för folket

Tillsammans med serietecknaren Sara Granér har Stina Oscarson gjort en djupdykning i Gene Sharps kartläggning av 198 icke-våldsmetoder och snart kommer serieboken som ska ge inspiration och kunskap om hur metoderna kan appliceras på verkligheten. KrF:s ickevåldstränare har varit med och bidragit med exempel till boken.

Jag kom i kontakt med Stina Oscarson i samband med att hon höll ett seminarium på Right Livelihoods lokaler i Enskede i våras. Hon och serietecknaren Sara Granér hade då lyckats samla aktivister från alla möjliga håll i landet som under två dagar delade med sig av exempel på lyckade ickevåldsaktioner, både lokalt, nationellt och internationellt.

– Det har varit ett rent forskningsarbete om kamper i hela världen, ett arbete med att koppla ihop Sharps metoder med kamper som har lyckats och då alltifrån hur tonåringar ockuperar kommunhus till hur en befolkning störtar en diktator, säger Stina.

UNDER CIRKA ETT års tid har Stina Oscarson arbetat med bokprojektet. Idén till boken växte fram efter att ha jobbat med NATO-frågan ett par år och då ha känt att fredsrörelsen bara ägnade sig åt att säga nej. ”Vad saknar vi för kunskap för att komma fram till andra alternativ?”, började Stina tänka, och ägnade månader åt att djupdyka i Gene Sharps metoder, i vad som behövs för att aktio-

Foto: Leopard förlag

Stina Oscarson vill göra Gene Sharps metoder mer tillgängliga och drömmer om att den nya boken ska bli en inspirerande lärobok för alla.

● FAKTA

ÅLDER: 42 år

SYSSEL-

SÄTTNING:

Dramatiker, regissör och fri skribent. Tidigare chef för radio-teatern vid Sveriges radio och för Orienteatern i Stockholm.

AKTUELL:

Med boken *Tror du att du kan förändra världen utan att anstränga dig?* (Leopard Förlag) Boken släpps januari 2018.

ner ska lyckas, ett arbete som var otroligt inspirerande, men också skrämmande – ”Varför hade jag aldrig fått lära mig detta i skolan?”. Stina berättar att hon skulle hålla en föreläsning för Jordens Vänner och var uppfylld av ny kunskap när en person i gruppen säger: ”Har du ägnat flera månader åt att frivilligt läsa facklitteratur, men tror du att du kan förändra världen frivilligt?”. Deltagarens fråga väckte lusten att göra materialet tillgängligt med vår tids problem.

STINA OSCARSON berättar att många berättelser har berört, men att det hon finner mest inspirerande just nu är aktionen som gjordes under klimattopp-mötet i Johannesburg år 2002.

Det rädde demonstrationsförbud, så för att protestera men

ändå inte bryta förbudet, placerade en grupp från Soweto kvällen innan mötet ut 1,5 meter höga dockor över hela torget som bar budskapet ”betrayed” när världsledarna kom.

– Så estetiskt vacker, kreativt genialisk och visar på essensen av konst, motstånd och politik”, säger Stina.

Vad de vill åstadkomma med boken?

– Jag hoppas att den kan fungera som inspiration till att söka mer kunskap, inspiration mer än en duktig känsla, vi behöver bli fler som tänker kring ickevåld. Alla borde läsa om historieämnet i skolan från folkens perspektiv, om alla ickevåldsliga kamper. Om jag får drömma skulle min bok eller en lärobok som bygger på materialet bli en lärobok för alla.

Sara Rooth

Vem vill ha en gruva om jorden du odlar blir obrukbar?

Bildtext

Den stora årliga marschen för miljön och hållbar utveckling i regionen San Rafael de las Flores, Guatemala.

Foto: Laura Kleiner

Trots hot om våld jobbar organisationen CODIDENA för att bygga social rörelse och mobilisera mot gruvutvinning som förstör dricksvatten och jordbruksmark i Guatemala. För Kristna Fredsrörelsen är medföljning av CODIDENA ett sätt att öka säkerheten för organisationen och bidra till ett fredligt och inkluderande samhälle.

→ **D**et hjälper att vara med i kyrkan – om der rör mig så rör de hela kyrkan. Orden är Moisés Divan, människorättsförsvarare från San Rafael de las Flores, Guatemala.

Moises Divas är koordinatör för CODIDENA, en organisation som Kristna Fredsrörelsen stöttar genom att skapa handlingsutrymme och ge skydd åt medlemmarna. Kristna Fredsrörelsen arbetar dels genom att finnas på plats dels genom att påverka olika lokala och nationella myndigheter i möten samt genom att bedriva politisk påverkan gentemot staten Guatemala och EU.

CODIDENA MOTSÄGER sig den kemiska utvinningen av metaller i området. Gruvan heter El Escobal och ligger nordväst om huvudstaden Guatemala City i en region som heter San Rafael de las Flores. Gruvutvinningen är finansierad av det kanadensiska gruvbolaget Tahoe Resources.

UNDER ÅRET HAR hoten gentemot de som har kritiserat gruvans exploatering i området ökat.

De har utsatts för förtal och systematisk kriminalisering i nationell media.

När människorna i området San Rafael de las Flores genomfört fredliga manifestationer har de möts av våldssamma aktioner från privata säkerhetsvakter, polis och militär som har försökt att vräka dem från platsen de manifesterar på.

Moisés har personligen tagit emot flera hot. Både från gruvans privata vakter och från regional polis och militär. I december 2016 blev han förföljd och hotad till livet av två, för honom, okända gärningsmän. Som ett svar så ökade Kristna Fredsrörelsen den fysiska medföljningen och närvarade på offentliga aktiviteter där Moisés kände sig hotad.

– Medföljningen och närvaron av Kristna Fredsrörelsen skapar handlingsutrymmen åt mig och för de andra människorättsförsvararna som också medföljs, säger Moises.

Moises Divas, koordinatör för CODIDENA, har personligen tagit emot flera hot. Både från gruvans privata vakter och från regional polis och militär. Här talar han om hållbar utveckling på CODIDENAS årliga event för skolbarn.

Trots hot så bygger CODIDENA en social rörelse. En social rörelse som vill ha ett fredligt och inkluderande samhälle där alla får komma till tals. Där alla har samma rättigheter och skyldigheter. Det låter enkelt. Men efter 36 år av inbördeskrig, ett fredsavtal som inte helt implementerats, ett folkmord där de skyldiga fortfarande inte dömts och där offren inte kompenseras, så är jämlikhet långt borta i Guatemala. Det systematiska förtrycket av urfolk är utbrett och rasismen så vanlig så att Moisés slutat tänka på den.

Genom att åka runt och informera människorna i områdena runtomkring vad som är på gång så har de möjlighet att mobilisera sig.

– Vi kan ta reda på vad det är för slags utvinning och lära oss vad det skulle få för inverkan på våra jordbruk, berättar Moisés.

”OM EN BISKOP SÄGER ÅT MÄNNISKOR ATT PROTESTERA SÅ GÖR DE DET”

– Ju tidigare vi protesterar mot gruv-

drift desto större chans att de får stoppa utvinningen. Vi är inte bara emot saker, skrattar Amalia Rodriguez som även hon är medlem av CODIDENA och aktiv i att utbilda och informera i skolorna i området.

– Det handlar inte om att vara emot gruvdrift, säger hon. Det handlar om vad gruvutvinningen gör med miljön. Med vårt dricksvatten, med luften vi andas. Vem skulle vilja ha en gruva som på kemisk väg utvinnet nickel om det innebär att den jord du använder för att odla mat till din familj blir obrukbar? Eller om luften där du bor gör dig så sjuk att du inte kan arbeta, att ditt dricksvatten blir förorenat och du får inte en enda krona av det som företagen tjänar på utvinningen.

Hur började folk organisera sig mot gruvan?

– Det var tack vare att vi har en bra biskop i det här stiftet, säger Amalia. De flesta här är katoliker och om en biskop säger åt människor att protestera så gör

Foto: Laura Kleiner

Varje år firar CODIDENA dagen för hållbar utveckling med teater, föreläsningar och en stor - miljömarsch tillsammans med de kringliggande skolorna.

de det. Inte för att de inte kan tänka själva men för att de känner ett stöd från kyrkan och därmed blir mindre sårbara.

ATT VARA MILJÖAKTIVIST, det vill säga att stå upp för rättigheter kopplat till miljön, till hållbar utveckling, till naturresurser, jordbruk och vatten innebär att en får stå ut med många attacker och kränkningar. Enligt en rapport som publicerades 2016 så är miljöaktivister de mest attackerade. 2016 var hela 14 procent av kränkningar mot människorättsförsvarare gentemot miljöaktivister.*

Trots det riskfyllda i Amalias och

Moisés arbete för en hållbar och jämlik utveckling i Guatemala så ångrar de inte att de engagerar sig.

– Nej, nej skrattar Moisés.

– Vad skulle vi annars göra? Utan oss finns det inget Guatemala säger Amalia och stämmer in i skattet.

Sandra Eriksson

*Enligt Rapporten *Informes Anuales de la Unidad Unidad de Protección a Defensoras y Defensores de Derechos Humanos-Guatemala ONG (UDEFEQUA) para los años 2013, 2014, 2015 y 2016*. <http://udefegua.org/documentacion/informes-anuales>

Rättsprocess mot Tahoe Resources

Den 26 januari i år beslutade British Columbia Court of Appeal att gruvbolaget Tahoe Resources kan ställas inför rätta i Kanada.

Bolaget anklagas för människorättskränkningar som skedde i Guatemala i april år 2013 när säkerhetsvakter från Tahoe Resources misstänks ha skjutit mot gruvmotståndare i samband med en demonstration utanför gruvan El Escobal, i San Rafael Las Flores i provinsen Santa Rosa. Sju män som deltog i demonstrationen blev skadade och i juni 2014 inledde de en rättsprocess i Kanada mot Tahoe Resources. I bevismaterialet finns bland annat avlyssningar av den dåvarande säkerhetschefen när han efter att demonstranterna har blivit beskjutna säger: "Det är med kulor de lär sig" samt "Rengör vapnen, vi kommer säga att ingenting har hänt här..."

I november 2015 beslutade en lägre domstol att det vore mer lämpligt att rättsprocessen sker i Guatemala än i Kanada, men i beslutet från den 26 januari menar överdomstolen att det av flera skäl är bättre att rättsprocessen sker i Kanada och hänvisade bland annat till den systematiska korruptionen i Guatemala och att det finns en risk att den guatemalanska staten har ett intresse i att låta dådet förbli ostraffat.

Människorättsförsvararen Luis Fernando, som är en av målsägarna i fallet i Kanada och bara var 18 år när han blev skjuten kommenterar överdomstolens beslut:

– Vi är glada över möjligheten att få utkräva rättvisa i Kanada, något som vi inte har möjlighet att göra i Guatemala. Med tanke på korruptionen och repressionen från den guatemalanska staten, som bland annat bestått av en kampanj av falska kriminella anklagelser mot fredliga protester i vårt samhälle, så finns det inga garantier för att utkräva ansvar här.

Sandra Eriksson

Aktiv fredskultur för fredliga samhällen

Med pilotprojektet *Medföljare i Sverige* ville Kristna Fredsrörelsen minska utsattheten för personer som bor på asylboenden utifrån en interreligiös närvaro. Projektet har avslutats och vi vill nu dra lärdomar från det lyckade projektet och fortsätta arbetet för ett mer inkluderande samhälle. Anna Vigdis Gustavsson är ansvarig projektledare på Kristna Fredsrörelsen.

Vilka lärdomar har dragits av *Medföljareprojektet*?

– Projektet *Medföljare i Sverige* togs fram i kölvattnet av flyktingvågen hösten 2015 tillsammans med Eumeniakyrkan och Sveriges interreligiösa råd. Från överbelagda asylboenden kom rapporter om trygghetsproblem, både i form av attentat men också motsättningar bland boenden – ibland med religiösa förtecken. Vi reagerade på en akut situation och projektet utvecklades snabbt och genomfördes under drygt ett år i Stockholm. Utvärderingen som gjordes visade hur viktig dialogen har varit i projektet. Genom dialog kunde vi uppnå ökad kunskap om religionsfrihet och ökad mellanmännisklig integration.

Har Kristna Fredsrörelsen tänkt gå vidare med att främja dialog i det fortsatta arbetet?

– Absolut, dialog är en grundkomponent inom ramen för vårt arbete att skapa fredliga och inkluderande samhällen. Vi har tagit fram en utbildning inom aktiv fred-

Foto: Kristna Fredsrörelsen

Anna Vigdis Gustavsson var ansvarig projektledare för pilotprojektet *Medföljare i Sverige* på Kristna Fredsrörelsen.

skultur där vi använder dialog för att främja inkludering och mångfald. Utbildningen ger verktyg som du själv kan använda i ditt vardagsliv för att förebygga konflikt-rädsla, destruktiv kommunikation och reflektera över vilka normer som finns och hur dessa normer kan påverka personer olika.

Förutom vår utbildning inom aktiv fredskultur har vi även sett behov att använda dialog som verktyg för ökad acceptans och förståelse för "den andre". Många nyanlända kommer från starkt religiöst präglade samhällen och de beskriver hur de ofta möts av oförståelse och diskriminering i det sekulära Sverige. Religionens roll i arbetet med nyanlända är viktigt men det saknas också religionsdialog mellan troende och

icke-troende. Vi ser ett stort behov att utveckla arbetet kring detta.

Vad behövs för att nå dit?

– Det vore jättekul att få komma ut och hålla vår nya utbildning aktiv fredskultur – metoder i konflikt hantering, dialog, inkludering och mångfald. Jag skulle gärna komma ut och hjälpa församlingar att förbättra sina metoder i deras viktiga arbete. Så beställ gärna en utbildning!

Eftersom vi sett så stora behov av att utveckla ett koncept för interreligiös dialog, är det verkligen något vi skulle vilja satsa på. Men till det behövs medel, något vi saknar idag. Vi vill nå ut brett – till kommunalpolitiker, polisen, fritidsgårdar med flera. Men för att nå ut brett måste vi satsa stort, vilket kräver resurser!

Mari Lindgren

FAKTA

Önskar du och din församling en kompetenshöjning i aktiv fredskultur? Kontakta Sara Rooth på 08-453 69 51 eller sara.rooth@krf.se för att boka utbildningen *Aktiv fredskultur – metoder i konflikt hantering*.

FAKTA

Ålder: 51

Bor: Nairobi, Kenya

Sysselsättning: Är Svenska kyrkans regionala representant på Afrikas horn sedan augusti 2013.

Fritidsintressen: Min hund, japanska spetsen Wilma, och promenader i skogen. Gillar att skriva, betraktelser och sagor. Blir många historier att berätta från min vardag.

Erfarenheter: Uppvuxen i Afrika och Asien. Arbetat i Gambia och Namibia innan uppdraget i Kenya. Är svensk genom födsel men afrikan i hjärtat.

/// Anna-Maria Sandström

Religionens fredskapande kraft?

Anna-Maria Sandström arbetar för Svenska kyrkan på Afrikas horn och har lång erfarenhet av att följa fredsprocesser på plats.

– Jag tänker att tillsammans är vi starka. Jag tror på människors inneboende kraft att vilja gott, att vilja fred och jobba för det tillsammans. Jag tänker på religionens viktiga plats i många människors liv och hjärta, kanske särskilt här i Afrika.

Anna-Maria menar att kyrkorna i Sydsudan (och tidigare Sudan) starkt bidragit till fredsprocessen i regionen. Flera av deras gemensamma uttalanden genom det kristna rådet hade avgörande betydelse.

– Inte minst dokumentet *Let my people choose* som bidrog till att södra Sudan 2011 fick rätt till en folkomröstning om självständighet.

Kyrkorna har sedan fortsatt att målmedvetet arbeta för fred både genom att predika försoning och rättvisa och upprätta modellbyar, *fredsbyar*, för att alla ska kunna komma och se: Vi kan leva tillsammans om vi bara vill.

KG HAMMAR KONSTATERAR i boken *Fred är vägen till fred* att kristna människors arbete för fred kan se olika ut. Några betonar den personliga omvändelsens väg. Fred med Gud i hjärtat leder till arbete för fred i familjen och i samhället. Vissa betonar förnyelse inom kyrkan som Kristi kropp som vägen till fred. Andra betonar kyrkans sociala engagemang och agerande på den offentliga arenan.

MÅNGA SER RELIGIONER som något som snarare bidrar till krig än till fred. Jag frågar Anna-Maria om

“Jag tror på människors inneboende kraft att vilja gott, att vilja fred och jobba för det tillsammans.”

hon också ser problematiska delar i religion och hos trosbaserade aktörer som kan försvåra fredsprocesser?

– Javisst, likaväl som religionen kan användas för att ena kan den splittra. Religionen är inte fri från revir- eller etniskt tänkande. Många kyrkoledare bär på maktambitioner. Enskilda texter i bibeln har genom historien använts av kyrkor för att legitimera våld och krig, säge Ann-Maria och fortsätter:

– Kvinnor har ofta tryckts tillbaka och det sker än idag på många håll. Men man får ställa sig frågan om religionen i sig bidrar till krig, eller om det är människor med maktambitioner som använder religionen för att splittra, för egna kortsiktiga syften. Alla religioner bär på ett starkt fredsbudskap.

Kristina Hellqvist

Ny lag stärker rätten till samvetsvägran

Den 4 augusti i år godkände president Juan Manuel Santos ett nytt lagförslag om värnplikt i Colombia, där rätten att av samvetsuskäl vägra göra militärtjänst ingår. Den nya lagen är en seger för civilsamhällets kamp men bara ett steg på vägen.

Justapaz arbetar sedan mer än 25 år tillbaka med rätten till samvetsvägran i Colombia. Tillsammans med andra civilsamhällesorganisationer arbetar de bland annat med politisk påverkan, stöd till församlingar och ungdomsnätverk och juridiskt stöd till enskilda samvetsvägrare i deras process för att få sin rättighet erkänd. De juridiska processerna har lett till viktiga prejudikat kring rätten till samvetsvägran, som först erkändes av Colombias konstitutionsdomstol 2009.

HITTILLS HAR INTE rätten till samvetsvägran reglerats i någon lag, vilket förändras nu. I den nya lagen är rätten inkluderad som en anledning till undantag från obligatorisk värnplikt. Lagen reglerar hur man går tillväga för att anmäla sig som samvetsvägrare och möjliggör stöd av organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter under själva processen. Det ger nya och bättre möjligheter till påverkansarbete, menar Jenny Neme, generalsekreterare för vår samarbetsorganisation Justapaz.

Foto: Sandra Eriksson

Jenny Neme och Mireya Rojas från Justapaz och Frida Larsson från Kristna Fredsrörelsen har arbetat länge för rätten till samvetsvägran och ser den nya lagen som en seger. Justapaz kommer att fortsätta stötta samvetsvägrare i deras juridiska process och följa upp implementeringen av den nya lagen.

– Men arbetet tar inte slut. Det är en seger, men vi vet att här i Colombia behöver man också anstränga sig för att lagarna ska följas.

JENNY NEME SÄGER att det behövs omfattande informations- och utbildningsinsatser för att ungdomar ska känna till och kunna få sin rätt till samvetsvägran tillgodosedd, men också för att domstolar och försvarsmakten ska ha tillräcklig kunskap för att implementera lagen.

– Vi kommer att fortsätta stötta samvetsvägrare i deras juridiska process och följa upp implementeringen av lagen mycket noga.

Mireya Rojas, projektkoordinatör

för Justapazs samvetsvägrarprojekt, påminner om att president Juan Manuel Santos gick till val med löftet om att avskaffa den obligatoriska värnplikten under fredstid, men den nya lagen innehåller också fördelar för de som väljer att göra militärtjänst. Justapaz fortsätter att arbeta för att den obligatoriska militärtjänstgöringen ska avskaffas helt, och för att man ska införa en civil fredstjänst.

– Då skulle ungdomar kunna delta i sociala projekt istället för militära operationer. Det vore ett sätt att komma bort från idén att det bara är genom att bära vapen som man kan tjäna sitt land, säger Mireya Rojas.

Stella Lundén

● Västsahara

NOVA – inkluderar unga genom dialog

Kristna Fredsrörelsens partner NOVA i västsahariska flyktinglägren i Algeriet sprider kunskap om ickevåld. En viktig aktivitet för NOVA är dialog för fred, särskilt mellan unga och äldre. Nu fokuserar medlemmarna i NOVA på temat *rätten till naturresurser* och arrangerade nyligen en dialog mellan civilsamhälle, militärer och beslutsfattare.

– Vi unga medlemmar i NOVA har vuxit upp på flykt. Ändå har vi en tro som får oss att orka kämpa. Den är hoppet om att en dag bli fria. Vi tror på en hållbar fred genom användande av ickevåldsmetoder. Därför är det viktigt att skapa en ickevåldslig strategi tillsammans med makt-havare, säger Chaia Luali Chei Ahmed, koordinatör NOVA.

I mål 16 i agenda 2030 står att fredliga samhällen och frihet från våld utgör både mål och medel för hållbar utveckling. Inga varaktiga framsteg kan nås i en kontext präglad av våld och konflikt. Att minska och förebygga våld är en av hörnstenarna i mål 16. Det gäller att bryta en upprepad våldscykel: risken för konflikt-drabbade länder att återfalla i våld. NOVA har identifierat risken att unga västsaharier kan, på grund av frustration över stagnerade fredsförhandlingar och flyktens rötter i väpnad konflikt och brist på inflytande, riskera att ta till vapen. NOVA vill därför engagera unga att utkräva sin rätt

Maglaha Hamma Ayna, ordförande NOVA och Chaia Luali Chei Ahmed, koordinatör NOVA.

”
Unga ska
ha möjlig-
het till in-
flytande.”

med ickevåldsliga medel.

– Unga ska ha möjlighet till inflytande över de som fattar besluten och är involverade i fredsprocessen, säger Maglaha Hamma Ayna, ordförande, och berättar att genom dialog skapar NOVA utrymme för unga i det västsahariska samhället.

MAGLAHA BERÄTTAR att de valt naturresurser som tema eftersom

många har en samsyn kring problemet och att det därför underlättar för dialog.

– Rätten till våra naturresurser är viktig för att få existera på lika villkor. Men utan fred kan vi inte handla fullt ut, med fred kommer rättvisa och tillgång till naturresurser. I fred finns förutsättningar för ett inkluderande samhälle. Och inkludering kan skapa fred.

Victoria Enström

Icke-våld i Sydsudans radio

●●● På internationella dagen för ickevåld intervjuades Moses Monday John, verksamhetsledare för KrF:s partnerorganisation ONAD, i sydsudanesisk radio.

– Det är sorgligt att våldet fortsätter att öka. Våldet tar olika former, allt från direkt våld till psykologiskt,

kulturellt och strukturellt våld.

Han sa också att våld som involverar vapen är den värsta formen av våld som måste stoppas.

Sedan 2016 har nya strider brutit ut mellan regerings- och oppositionsstyrkor i världens yngsta nation.

Källa: <http://www.eyeradio.org/>

● Roman Spänning och fredsfrågor

**KrF-medlemmen
Klas Corbelius har
precis kommit ut
med en spännings-
roman med freds-
frågor i fokus.**

**Hej Klas, grattis till din nya
bok Fredsdrottningen!**

– Tack!

**Hur skulle du beskriva
boken?**

– Vi får följa riksdagsle-
damoten Julianas kamp mot
svensk vapenex-
port. Hon utma-
nar ett av landets
mäktigaste företag,
regeringen och
krafter inom

det egna partiet. Mitt i detta
möter hon kärleken, men är
det något att bygga på, med
alla hemligheter de har för
varandra?

Hur föddes idén?

– Idén föddes ur frustration.
Jag hade arbetat mot vapen-
exporten som bara fortsatte.
Idén föddes också ur längtan,
efter en politiker, ett parti som
vågade och orkade att avskaffa
den svenska vapenexporten.

**Varför ska vi läsa Fredsdrott-
ningen?**

– För att få inspiration och
kanske som jag förälska sig
i Juliana, någon som använ-
der politiken för att bygga en
bättre värld. Många KrF:are
kommer också känna igen
sig, i demonstrationerna,
ickevåldsupproret och hur vi
tillsammans är starkare.

Kari Berg

Moderator Lotta Sjöström Becker, generalsekreterare Kristna Fredsrörelsen och paneldeltagarna Isak Svensson, Kerstin Bergeå och Pelle Sunvisson gav olika perspektiv på ickevåld.

Foto: Jonas Karlsson

"Icke våld effektivast som samhällsförändrare"

**På Icke våldsdagen 2 oktober
arrangerade KrF ett panelsamtal
på temat "Fred i rädlans tid –
ickevåldets sprängkraft". Drygt
30 personer tog sig till Saturnus
konferens på Södermalm i Stock-
holm för att diskutera ickevåld
och lyssna på Isak Svensson, Ker-
stin Bergeå och Pelle Sunvisson.**

– Tidigare antogs att ickevåld inte
var så effektivt men forskningen
visar att ickevåldsuppror varit
framgångsrika i 50 procent av fal-
len mot 25 procent av de uppror
där våld använts under perioden
1900-2015, säger Isak Svens-
son, professor vid Institutionen
för freds- och konfliktforskning,
Uppsala universitet.

Isak Svensson förklarar i sin in-
ledning hur ickevåldets framgång
tycks ligga i dess låga trösklar som
ökar möjligheten till deltagande
för fler.

KERSTIN BERGEÅ, samordnare
Goda grannar/Flyktinghjälpen
Katarina, berättade om sina erfa-
renheter som ickevåldsutbildare
och hur gemensamma målbilder
kan skapas.

– Icke våld handlar om att aktivt
göra något för att ändra makt
och normer, men samtidigt vara

öppen för dialog, säger Kerstin
Bergeå.

Hon menar att ett bra verktyg för
förändring är utopisk målgestalt-
ning, som hon bland annat jobbat
med inom projektet Salams vänner.

– Att försöka tänka sig en
gemensam bild, hur det skulle
kunna se ut istället och vad vi
strävar efter tror jag kan vara
våldigt starkt att använda i sin rö-
relse. Det var väldigt häftigt under
Refugees welcome och roligt nog
våldigt likt en målgestaltning vi
hade gjort på en utbildning ett par
år tidigare.

PELLE SUNVISSON berättade om
fredsövningen Åland 17 som fått
mycket uppmärksamhet, framför
allt i Finland. Men också om ett
av projekten som kommit ur ak-
tionen, nedrustningsracet.org, en
landskamp i antimilitarism.

– När det görs en antimilita-
ristisk aktion så poängsätts den
ungefär som vid konstakning.
Man får poäng för kreativitet,
effektivitet, antal deltagare och
tekniskt utförande. Just nu är det
superspännande och står 63–63
mellan Sverige och Ryssland. Den
som gör något kan anmäla det till
tävlingen och få poäng, säger Pelle
Sunvisson.

Jonas Karlsson

Sandra Eriksson håller workshop för Botkyrka folkhögskola.

Utbildningar i civilkurage & aktiv fredskultur

● ● ● Kristna Fredsrörelsen lanserar utbildningar som hjälper dig att utvecklas inom ditt arbete för ett mer inkluderande och fredligt samhälle.

Workshop i civilkurage rustar deltagarna med nya perspektiv och verktyg för att ingripa mot orättvisor och kränkningar i vardagen. Med små medel kan du bidra till en samhällsförändring. Passar alla intresserade!

Workshop i aktiv fredskultur – metoder i konflikthantering, lär dig hur vi tillsammans kan verka för en inkluderande, öppnare och tryggare omgivning. Utbildningen ger metoder och verktyg för att förebygga och hantera konflikter och spänningar. Passar församlingar!

Kontakta sara.rooth@krf.se för mer information!

Foto: Sara Rooth

Träna- och lokalgruppsmöte

● ● ● Den 7–8 oktober träffades ickevåldstränare och lokalgruppsaktiva för ett späckat program med besök från Ung i Sverige, civilkurageworkshop med Sandra Eriksson och föreläsning med Irene Matthis från grupp 8. Helgen avslutades med kreativ aktivism med Elin Lundell.

● ● ● Gästkrönika Patrik Ingemansson

Vi sprider Guds glädje med våra gåvor

Jag tycker att julevangeliet är magiskt. Det speglas upp något av en vacker film i mitt huvud, hur det var där och då i Betlehem. Med en vacker Maria och en stolt Josef. Blandande vita änglar som ropar sitt ”ära åt Gud i höjden”. Glada herdar och förundrade vise män.

Men plötsligt bryts den romantiserade bilden. Jag kommer till ett smutsigt stall. Med illaluktande djur. En födsel. Oro över ett barns överlevnad. Trötthet, främmande män och en änglakör när friden lagt sig.

Är det en bild av livet? För visst flyter vi fram ibland som av moln på underbar himmel och i andra stunder rasar som i ett vattenfall? Vackra filmer och smutsig verklighet? Jo, så är det. Gud valde att bli människa, att gå in i just detta liv – ditt och mitt – och leva. I det vackra, i det trasiga. Han valde att bli människa för att komma nära. Gråta vår gråt, skratta så det gör ont i magen, lyssna, tala, älska och vilja bli älskad.

Julen påminner mig då om det magiska att vara människa och leva livet idag. Mycket är likt, mycket är annorlunda. Men världen är nog mer lik än vad vi tror. Folk och stater, ockupationer, soldater, makt-havare och ondska – i en salig blandning av allt det goda som sker.

I juletid uppmanas vi alltid att ge en gåva, till varandra eller oss själva. Som påminner om den största gåvan Gud har gett oss, sin son. Som älskade tillbaka världen till vår skapare. Idag sprider vi vidare denna stora glädje med våra gåvor. Till nära och kära, barn och barnbarn, till andra människor vi känner eller inte känner. En gåva till de som inte har. Gåvorna är många och olika. Men hur just du och jag väljer att ge en gåva inför den stundande julen är vårt val – och vad det än blir så är det för att skänka tillbaka kärlek till den som en gång gav oss möjlighet att kunna älska överhuvudtaget.

Patrik Ingemansson

kyrkoherde i Turinge-Taxinge församling

B

En meningsfull julklapp

Alla kan behöva en skyddsängel ibland. Särskilt de människor som **Kristna Fredsrörelsen** arbetar med. Köp en skyddsängel och bidra till skydd av människorättsförsvarare i konfliktfyllda länder.

**Gåvobevisen
kostar 100 kr**

Beställ via e-post till
info@krf.se eller
ring 08-458 68 76
senast 18 december.

**Ge en röst för ickevåld och köp det
nya gåvobeviset Aktiv fredskultur!
Du bidrar till arbetet för ickevåld,
civilkurage och dialog i ett alltmer
polariserat samhälle.**

Bli medlem!

Hjälp oss förverkliga vår
målsättning om fred och
rättvisa!

**KRISTNA
FREDS**
RÖRELSEN

Ge en gåva!

Alla bidrag behövs! Din
gåva går direkt till våra
fredsprojekt.